

Buffergracht of moordkanaal

Ronald Jacobs

We merken nog steeds dat er ondoordachte ingrepen gebeuren door Aquafin ten behoeve van waterafvoer en -opvang. Enkele voorbeelden kan je zien in Geetbets, Diest, Bunsbeek, Vossem...

- *In Rode bij Diest zagen we volledig gebetonneerde grachten*
- *In Bunsbeek bestond het wachtbekken geheel uit steenkorven voor onze tussenkomst*
- *In Vossem opteerde Aquafin voor een onmogelijke plaats in natuurgebied. Zie elders in dit tijdschrift*

In Geetbets zagen we een nog opmerkelijker verschijnsel. Er werden een aantal lange, zeer diepe smalle buffergrachten met steile oevers aangelegd om zo min mogelijk landbouwgrond in te nemen. En tot overmaat van ramp werd onderaan een soort loopgracht gemaakt met planken uit tropisch hardhout. Deze manier van werken betekent een ramp voor amfibieën (kikkers, padden en salamanders) en kleine zoogdieren zoals egel en mol e.a. Zelf zagen we mollen en kikkers die hopeloos probeerden

uit de val te kruipen en verdronken. De amfibieën die erin terecht komen, hebben geen schijn van kans, zelfs als het water proper zou zijn.

Toen we dit opmerkten tijdens de werken, namen we contact op met de projectleidster van Aquafin. Ze gaf eerlijk toe dat dit probleem niet bekeken werd. Dergelijke projecten komen nochtans tot stand samen met diverse overheden. We vinden dan ook dat Aquafin de plicht heeft om te checken of dergelijke werken op een ecologisch verantwoorde wijze gebeuren (steilte, gebruik tropisch hardhout, enz.) en te kijken naar ecologische inpasbaarheid en mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Mensen maken al jaren grachten zonder

die houten loopgracht en zelfs zonder hulp van kokosmatten. Er was bovendien ruimte om breder en minder diep te gaan want het openbaar domein is op een groot deel ook breder. Poelen i.p.v. kanalen waren mooi geweest voor natuur en biodiversiteit!

En dat is niet alles, want terwijl men hier probeert water te bufferen, zien we even verderop in de weilanden alsook op vele andere plaatsen hoe natte gronden nog steeds opgehoogd worden. Bovendien worden er wachtbekkens en buffergrachten gemaakt door verschillende diensten die ieder hun eigen constructies aanleggen op enkele tientallen meters van elkaar. Op een infovergadering enkele jaren geleden stelden we de vraag waarom er in plaats van twee wachtbekkens kort bij elkaar niet eentje aangelegd werd dat een beetje meer opvangcapaciteit had? Als antwoord kregen we dat dit moeilijk lag gezien de communicatie tussen die diverse diensten niet optimaal was...

Wachtbekkens of bufferbekkens zouden, als ze toch nodig zijn, een milieuwinst kunnen betekenen voor de natuur mits de juiste aanpak. Bij de aanleg van een wachtbekken vroegen we destijds om de beek niet langs het wachtbekken te laten lopen maar om ze door het wachtbekken te laten meanderen en er een paar wilgen naast te planten. De ingenieurs en de aanwezigen vonden het een goed idee maar... bij de uitvoering bleek er geen rekening mee te zijn gehouden. De beek loopt rechtlijnig langs het wachtbekken. Waarom worden de oevers niet meer glooiend aangelegd en wordt er geen begroeiing van de oever voorzien met goede beworteling vooraleer de gracht in gebruik wordt genomen? Dan is al die houtversterking in de meeste gevallen overbodig, tenzij als tijdelijk alternatief tot de oevers een natuurlijke stevigheid hebben.

Duurzaam Europees hardhout tot daaraantoe, maar tropisch hardhout! U en ik weten ook dat de zogenaamde certificering van tropisch hout vaak een lachertje is in de realiteit. De meeste ontginningen en -verwerkingen van tropisch hout... blijven erg dubieuze praktijken en de correctheid is erg moeilijk te achterhalen. In zeer veel gevallen gaat het om hout gewonnen door vernietiging van maagdelijk oerwoud. En mocht dat niet zo zijn, dan blijft de milieu-impact sowieso groot (kap, verzagen, transport...) en de productie gebeurt dan op plantages waar anders wel een natuurlijk bos zou groeien. Met enig denkwerk van de ingenieurs bij o.a. Aquafin moet het toch mogelijk zijn om te werken op een echte milieuvriendelijke manier? Tropisch hout gebruiken om hier iets zgn. 'milieuvriendelijk' te realiseren, kan toch echt niet meer. Dit is gewoon afwenteling van milieudruk van rijke op arme landen, niets meer of niets minder.

■ Foto p. 12: nieuwe gracht met steile wanden

■ Onder: wanhopige kikkers en een verdronken mol

■ **Brandtrap: constructie gemaakt nadat we als Natuurpunt Geetbets de kat de bel hadden aanbonden. Beter is het natuurlijk niet end of the pipe te remediëren maar dingen structureel aan te pakken en totaal andere ontwerpen te maken. Ontwerpen die natuurinclusief zijn en natuurelementen binnen in het landschap brengen.**

Men moet niet zeggen milieuvriendelijk te willen werken, maar het ook doen!

Het probleem is ondertussen wel vooral nijpend voor de dieren die in de buffergracht vallen. Toegegeven, Aquafin doet zijn best om te leren uit zijn fouten, en meer nog, de situatie terug recht te zetten. Ze vroegen ons en andere organisaties suggesties te doen om de dieren er te laten uitkruipen. We stelden voor om op enkele plaatsen grotere stenen te dumpen of houten uitstapjes te voorzien. Inmiddels werden de eerste proefopstellingen gedaan. Hopelijk helpt het lapmiddel het leed te verzachten.

Vragen:

- Zou het in de toekomst niet mogelijk zijn om de afvoerbuizen in de buffergracht, bekken of poel hoger te steken en de bodem met riet te laten begroeien? Dit heeft als voordeel dat het water de grond in kan trekken en er terzelfdertijd een mooi natuurlijk biotoop ontstaat.
- Ook in het Vinne te Zoutleeuw werd er gretig gebruik gemaakt van tropisch hardhout, net als in Diest. Kunnen we het gebruik van tropisch hardhout niet stoppen?
- Kan iedere ingreep een echte biodiversiteitsevaluatie krijgen zodat de vrijwilligers van Natuurpunt niet aan de klagmuur moeten gaan staan maar de extra natuur kunnen omarmen?